

Dr. Jakab László Phd. alezredes
Egyetemi docens
Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
Bolyai János Katonai Műszaki Kar
Repülőműszaki Intézet
Sárkányhajtómű Tanszék

A LÉGIERŐ LOGISZTIKAI MŰVELETI TANFOLYAM TAPASZTALATAI

A tanfolyamok követelményeinek meghatározása, a tantárgyprogramok elkészítésnek tartalmi és formai követelményei, a tanfolyamok szervezési formái, a szervezésért felelős katonai vezető szervezet, a tanfolyamok kimenetelei, a tanfolyamokra történő beiskolázási formák teljes mértékben megváltoztak.

A TANFOLYAMOK SZERVEZÉSÉNEK SZÜKSÉGESSÉGE

A haderőreform kétévenkénti hatásai következtében a tiszthelyettesek nagy része két-három évente (egyesek évente!) kerülnek új beosztásokba. A beosztásokhoz tartozó feladatrendszereket el kell sajátítaniuk ahhoz, hogy megfelelő szakemberekké váljanak az adott beosztásokban.

A MEGVÁLTOZOTT KÖRÜLMÉNYEK A LÉGIERŐNÉL

A „Légierő NATO orientációs tiszthelyettesi tanfolyamok” tanfolyamok szervezésében 1999-től 2003-ig 4 év telt el, ez alatt a 4 év alatt alapvető cél volt a Légierőben, hogy a tiszthelyettes állomány megismerje a tiszthelyettesek megváltozott helyét és szerepét a csapatok tevékenységi rendszerében a megváltozott feladatoknak és elvárásoknak megfelelően. Meg kellett ismernie a NATO szervezeti felépítését, működését, politikai és katonai rendszerét, a katona túlélését biztosító alapvető műveleti eljárásokat és a már elfogadott NATO STANAG¹-ek alapján a Légierő műveleti eljárásait. Erre azért volt szükség, mert 1989-től gyakorlatilag a katonai kiképzések rendszere megszűnt a tiszthelyettes állománynál is. A folyamatos egységek megszüntetése, állomány átcsoportosítások, új szervezeti formák és elemek létrehozása, a ta-pasztalt tiszthelyettesek tömeges a hadseregéből történő kiáramlása miatt az új, vagy újonnan rendszeresített beosztásba kerülő tiszthelyettesek nem ismerték a saját beosztásukból eredő feladatokat, de a NATO alapvető műveleti eljárásait sem.

Végrehajtói szinten nem tudatosult még eléggé, hogy a tiszthelyetteseknek át kell venniük a kiképzés tervezés, szervezés és végrehajtás feladatait is alegység szinten!

2002-től alapvetően előtérbe kerültek a Légierőnél is a szakképzések. Az adott fegyvernemek igyekeztek kibújni az általános képzésből többet és a szakmai képzésből kevesebbet adó NATO orientációs tanfolyamok alól és inkább a szakmai és a parancsnoki tanfolyamokra koncentráltak.

A logisztikai tiszthelyettesek újszerű feladatai

Megváltoztak a logisztikai tiszthelyettesek funkcionális feladatai, felelősségei és hatáskörei. *A logisztikai tiszthelyettes a fő figyelmet az egyes beosztott katonáira és az alegység vezetésére kell hogy fordítsa (raktárosi, vagy egyéb olyan beosztásban ahol nincs beosztottja, ott a csapatvezetésben való*

aktív részvételre). Alapvető feladata a logisztikai szakmai és az egyéb katonai előírások maradéktalan betartása, gondoskodnia kell a beosztottairól és példamutatóan a tiszthelyettesi hivatás feladataira összpontosít. Biztosítania kell, hogy a beosztott állomány és azok személyi felszerelései állandóan használható állapotban legyenek és a beosztottak képesek legyenek csapattagként együttműködve, egymásért küzdve tevékenykedni.

1. számú kép: a szállító zászlóalj vasúti szállítása

A logisztikai alegység parancsnoki beosztásban lévő tiszthelyettes fő figyelmet a logisztikai kiképzésre fordítja, ezzel biztosítja a logisztikai szakfeladatok eredményes végrehajtását, valamint a logisztikai tisztek által meghatározott irányelvek szerint vezeti a logisztikai beosztottak napi tevékenységét.

A logisztikai tiszthelyettesek alapfeladatai közé tartoznak: a beosztott logisztikai állomány személyi és logisztikai szakmai fejlesztése, a beosztott logisztikai állomány teljes körű szakkiképzése, felelősségvállalása a részleg(raj, csoport, szakasz) tevékenységéért, kötelesek befolyásolni a beosztott logisztikai állomány megjelenését és fizikai állapotát, kötelesek a beosztott állományt felügyelni, ellenőrizni és ha kell fegyelmezni, vagy jutalmazni, köteles a logisztikai tisztek által meghatározott irányelvek alapján a munkát megszervezni, fenn kell tartania a beosztott állománynál az előírt logisztikai szakmai és munkakövetelményeket, biztosítania kell a saját és beosztott állománynál a rendszeresített fegyverzet és felszerelés karbantartását, hadrafoghatóságának biztosítását és pontos nyilvántartását, megfelelő állapotban kell tartania az elhelyezési körleteket, logisztikai és egyéb létesítményeket és munkahelyeket.

A felsoroltakon kívül a logisztikai tiszthelyetteseknek a szaktevékenységeiket a NATO műveleti eljárásainak alapján kell megtervezniük, megszervezniük és végrehajtaniuk. Ehhez meg kell ismerniük az adott logisztikai területek STANAG előírásait és azoknak magyar katonai alkalmazhatóságát. Mivel a beiskolázottak közül sok tiszthelyettes nem logisztikai szakon végzett, illetve a frissen beosztásba kerülő logisztikai tiszthelyettesek részére szükséges volt ez a

2. számú kép: anyagrakodás Irakban a magyar szállító zászlóaljnál

tanfolyam, amely segítséget nyújtott ahhoz, hogy könnyebben beilleszkedjenek a csapatlogisztikai rendszerbe.

A 17/2003. (HK 7.) HM KÁT – HVFK együttes intézkedés

2003-ig a tiszthelyettesek át- és továbbképzését az 1/2000 HM intézkedés alapján kellett végrehajtani: a haderőnemi vezérkarok önállóan határozták meg a haderőnem részére szükséges képzések nagy részét, ők dolgozták ki a képzési követelményeket, a képzések egy részét a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem repülőműszaki Intézetében hajtotta végre az adott tanszék, amely elkészítette a Légierő követelményei alapján a tantárgyprogram tervezeteket, melyet a Légierő törzse véleményezett és a kijavított tantárgyprogram alapján került a tanfolyam végrehajtásra. A tanfolyam pénzügyi költségeit vagy a HM biztosította a NATO képzési keret terhére, vagy a Légierő átutalta a pénzt a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem részére.

2003-ban megjelent a 17/2003. (HK 7.) HM KÁT-HVKF együttes intézkedés, amely gyökeresen megváltoztatta a képzéseket. A tanfolyami követelmények meghatározása a HVK HDM Csoportfőnökség hatáskörébe került és a kiadott követelmények alapján a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem adott tanszéke az elkészített tantárgyprogramot felküldte a HVK HDM Csoportfőnökségre, illetve a MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokságához, ahol a csoportfőnöki (PK-i) egyetértés után az egyetem rektorának kell a tantárgyprogramot jóváhagyni és csak azután lehet megkezdeni a tanfolyam szervezését és levezetését, ha pénzügyileg is biztosítva van. Egy lényeges eltérés került be az intézkedésbe: a tiszthelyettesek tanfolyamait csak a tiszthelyettes képző iskola végzi. 2004 év szeptemberéig maradt minden a régi rendszer szerint, mert a HVK HDM Csoportfőnöksége, illetve a MH ÖLTP a haderőreform által túlterheltté vált.

Gyakorlatilag a Légierő Logisztikai Főnökség követelményei alapján a ZMNE BJKMFK Repülőműszaki Intézet Légierő Művelettámogatási tanszéke készítette el a tantárgyprogramot és hajtotta végre a tanfolyami képzést.

A TANFOLYAM BEINDÍTÁSÁNAK KÖRÜLMÉNYEI

A tanfolyam beindítására elég idő volt, mert már 2004 márciusában megindult a Légierő Művelettámogatási tanszéken a tervező, szervező és kidolgozó munka. A tanfolyam benne volt a HM képzési tervében, ezért pénzügyileg biztosítva volt

A tanfolyammal szemben támasztott követelmények

A tanfolyam szakmai és a Légierő művelettámogatási követelményeit a Légierő Logisztikai Főnök javaslatára a Légierő Parancsnoka határozta meg. Fel kellett dolgozni a békeidőszak és a békeidőszaktól eltérő időszakok logisztikai támogatási feladatait, a NATO logisztikai támogatási rendszerét, a Magyar Honvédség – és azon belül a Légierő szervezeti felépítését, küldetését, illetve a Légierő művelettámogatásának fontosabb területeit. Meghatározásra került a tanfolyam időtartama, pontos ideje, a hallgatókkal szemben támasztandó követelmények, vizsga követelmények. Az elsajátítandó témaköröket a tanszék a Légierő Logisztikai Főnökség törzsével együttműködve készítette el.

A tantárgyprogram kidolgozásának körülményei

A Légierő Logisztikai Főnökség által megküldött követelményeket áttanulmányozta a Légierő Művelettámogatási tanszék és meghatározta a tárgykörök számát és a tárgykörök megnevezéseit – pontosítva a Légierő Logisztikai Főnökség törzsével. A tárgykörök foglalkozásainak kidolgozásakor pontosította a tanszék, hogy mely foglalkozásra igényelne a helyi repülő ezredtől gyakorlati bemutatókat és hogy van-e rá lehetőség. A kidolgozás során figyelembe vette a tanszék a logisztikai tartalmú NATO STANAG-ekben rögzített elméleti és gyakorlati szakmai követelményeket

A tantárgyprogram jóváhagyásának körülményei

Az elkészített tantárgyprogram tervezetet a tanszék felterjesztette a Légierő Parancsnokának, aki a Légierő törzsével véleményeztette azt és a kiegészítésekkel, módosítási javaslatokkal visszaküldte a tanszéknek a tantárgyprogram módosítására. A tanszék a javaslatokat bedolgozta és újra elküldte a Légierő Parancsnokának, aki újra átnézte a saját törzsével és miután már nem találtak kiegészíteni valókat jóváhagyta azt.

Oktatók szervezése, tananyagok összeállítása

A biztonságpolitikát, a Magyar Honvédség szervezeti felépítését, feladatrendszereit, a NATO logisztikai rendszereit és a Légierő főbb művelettámogatási területeit a Légierő Művelettámogatási tanszék állománya (1 fő PhD főiskolai docens, 1 fő főiskolai docens, 1 fő főiskolai adjunktus, 1 fő szakoktató) tervezte oktatni. 2 fő főtitzt oktatót a Légierő Logisztikai Főnökség állományából a készenlét fokozásának logisztikai támogatásának és a Légierő logisztikai támogatásának oktatására, 6 fő gyakorlati tiszt-, és 1 fő tiszthelyettes oktatót a békeidőszaki logisztikai támogatási feladatok bemutatására a helyi repülő ezred állományából kért fel a tanszék.

A TANFOLYAM FELÉPÍTÉSE, TARTALMA

A tanfolyami képzésre 6 hét -206 tanóra állt rendelkezésre: ez napi 7 órás átlag, de mivel a pénteki napokra csak 6 órát tervezett a tanszék, ezért volt olyan nap amikor volt 8. óra is.

A tanfolyam tartalma

A tanfolyam felépítésében a hallgatók megismerték a tanfolyam célját, időtartamát, a Légierő Parancsnok követelményeit, a tanfolyami órák és gyakorlati foglalkozások követelményeit, a tanórarendet és kijelölésre került egy fő a rangidősek közül csoport parancsnoknak, aki választott magának egy helyettest. A két vezetőt a tanfolyami időszak vezetési követelményeire a tanszék vezetője kioktatta.

A tanfolyam során a hallgatók megismerték: a Magyar Köztársaság biztonságpolitikáját és várható veszélyforrásait; a Magyar Honvédség szervezeti felépítését, feladatrendszereit, a Légierő felépítését és feladatrendszereit, a Magyar Honvédség (és ezen belül a Légierő) készenléte fenntartásának és fokozásának feladatait; a Magyar Honvédség logisztikai támogatási rendszerét, a hadtápellátási rendszert, a logisztikai gazdálkodás rendszerét és általános elveit, a Légierő haditechnikai eszközeinek üzemeltetését, a Légierő műveletei mozgatási-szállítási feladatait, az elhelyezési támogatást, a NATO törzsszolgálati jeleket, szakkifejezéseket, meghatározásokat és rövidítéseket; a készenlét fenntartása logisztikai támogatási feladatait, a készenlét fokozásának logisztikai feladatait, a

válságkezelés, béketámogató-, és humanitárius műveletek logisztikai szakfeladatait; az egészségügyi támogatás rendszerét a Légierő műveletei során, az egészségügyi biztosítás feladatait ABV körülmények között; A NATO logisztika alapjait, támogatás elveit és eljárás módjait, a béketámogató műveletek logisztikai támogatását, a katonai szabványosítás lényegét és szükségességét, az ellátás, karbantartás és javítás alapvető funkcióit, a közlekedés és szállítás biztosítását, szállítási felelősségeket; a nemzetközi hadijog alapvető előírásait, a környezetvédelem alapvető előírásait, a Force Protection² lényegét és főbb területeit, a Force Protection passzív védelmi rendszabályait (ABV), a túlélés alapjait, a tűzvédelem főbb előírásait a Légierő egységeinél; a vetületi rendszereket, az UTM vetületi rendszerben készült térképeket, MGRS, GEOREFF rendszereket, a GPS műholdas helymeghatározó használatát.

A tanfolyam során a hallgatók elsajátították: hogy a Magyar Köztársaság várható veszélyforrásai mennyiben befolyásolják a Légierő logisztikai támogatásának főbb irányait, a készenlét fenntartásának és fokozásának logisztikai feladatait, a különböző logisztikai beosztásban lévő tiszthelyettesek szakfeladat rendszereit: a Légierő egység(alegység) szintű logisztikai támogatási rendszerén belül, a hadtápellátási rendszeren belül, a gazdálkodási rendszeren belül, az üzemeltetési rendszeren belül, a mozgatási-szállítási rendszeren belül és az elhelyezési támogatási rendszeren belül; az egészségügyi ellátás általános és speciális követelményeit, az egészségügyi feladatok végrehajtását ABV körülmények között.

A tanfolyam hallgatói a gyakorlatban tapasztalták: az anyagigénylés, kiutalás, átadás-átvétel, anyagnyilvántartás feladatait, a leltározás, selejtités szabályait, a káreljárások lefolytatásának rendjét, a technikai kiszolgálások rendjét a repülőtéren mozgatási-szállítási feladatok sajátosságait, a NATO STANAG¹-ek formai és tartalmi követelményeit és a kapcsolódásait a Magyar Honvédség rendszeréhez.

A tanfolyam hallgatói képessé váltak: a katonai döntéshozatali tevékenységben szakmai logisztikai információk gyűjtésére, szelektálására, értékelésére, tervezésre, önálló döntések meghozatalára, a logisztikai szakmai okmányok szakszerű kidolgozására, vezetésére, a szükséges logisztikai jelentések elkészítésére; az UTM vetületű térképek, az MGRS rendszer és a GPS műholdas navigációs rendszer kezelésére, a logisztikai és a Légierő művelettámogatási területeinek NATO egyezményes jeleinek és rövidítéseinek alkalmazására, valamint a tanfolyamon elsajátított ismeretek alkotó módon történő felhasználására a beosztásukban.

Tanfolyami követelmények a hallgatók részére

A tanórák 75%-án kötelező volt a részvétel. Hiányzás csak külön egységparancsnoki kérésre, vagy betegség esetén volt megengedhető. Mindkettőről írásbeli igazolást kellett hozni. A tanórákon kötelező volt a hallgatóknak jegyzetelni, ha az oktató tanár feladatot szabott, akkor azt a hallgató köteles volt a legjobb tudása szerint elvégezni. A délutáni egyéni tanuláson a hallgató köteles volt a következő napra felkészülni a már leadott tananyagokból. Az egyéni tanulásra jegyzetek és segédanyagok voltak biztosítva.

Vizsga követelmények

A vizsgára csak az a hallgató volt bocsátható, aki a tanórák 75%-án részt vett, a tanfolyamközi felméréseken minimum 2 (elégséges) osztályzatot ért el (ebbe beleszámított a javított elégtelen osztályzat is) és a tanszék kollektívája az oktatási tapasztalatok alapján alkalmasnak találta a hallgatókat a vizsgára.

3. számú kép: munkában a vizsgabizottság

A vizsgabizottság elnöke: a Légierő Logisztikai Főnök helyettese volt.

A vizsgán a tanszék teljes oktatói állománya részt vett. Sajnos a repülő egység részéről a gyakorlati feladatot oktató állomány az egység feladataiból adódóan nem tudott a vizsgán részt venni.

A vizsga felépítése, tartalma, vizsgajegyek: 60 percen felmérte a vizsgabizottság a legfontosabb logisztikai-, egészségügyi-, és a Légierő főbb művelettámogatási szakkifejezéseket, rövidítéseket angolul és magyarul tesztlapos formában.

Utána minden hallgató egy tételt húzott. Egy tételben 3 elméleti és 1 gyakorlati kérdés szerepelt.

A vizsgajegy a tesztre és a 4 vizsgakérdésre adott jegyek számtani átlaga lett, vitás kérdésekben a vizsgabizottság elnöke döntött.

A számonkérés formái, tapasztalatai

A tanszék állományának oktatói szóban és írásban is felmérték a hallgatók órai felkészültségét, erősítvén a hallgatókat a sikeres vizsga megalapozására. A külső előadók inkább szükséges rossznak tartották az ellenőrzéseket, ők a hangsúlyt az előadásokra, bemutatásokra fektették. A felmérések 75%-a a vizsgán előforduló kérdéskörökből került ki és csak a 25%-a volt ami csak kapcsolódott valamilyen formában a vizsgakérdésekhez.

A számonkérésekből látszott az eltérő alap felkészültségi szint(hivatásos -, vagy szerződéses-, vagy más beosztásból került logisztikai beosztásba).

AZ OKTATÓK TAPASZTALATAI, JAVASLATOK

A külső oktatók tapasztalatai: béke-logisztika területén: megfelelő előképzettséggel rendelkezett a hallgatói csoport, ezért a teljes tantárgycsoport és a jogszabályi háttér oktatására elegendő volt a biztosított óraszám mind az elméleti, mind a gyakorlati órákra, nagyon hasznosnak ítélték meg a szabályozó utasítások, szabályzatok ismertetése és értelmezése, mivel a hallgatók nagy része az eljárásokat csak „szóhagyomány” útján ismerte, a tényleges törvényi háttérrel nem.

Haditechnikai eszközök üzemeltetése területén: az előírt elméleti és gyakorlati óraszám elegendő volt az oktatásra, a hallgatók nagy része gyakorlatban is ismerte a szakfeladatokat, kérdésként, illetve javaslatként merült fel a Légierő gépjármű technikai eszközeinek modernizációja.

Békelogisztika, hadtápellátási rendszer területén: A hallgatói állomány azon részének, akik több éve dolgoznak a logisztikai területen a tananyag nagy része ismerős volt, akik viszont újként kerültek a logisztikai beosztásba sok új információt sikerült átadni, az oktatás során az előadó kiemelt hangsúlyt fektetett arra, hogy a fellelhető szabályzatokban, STANAG-ekben leírtaknak megfelelően történjen az oktatás, sikerült a kapcsolódó logisztikai nyomtatványokat bemutatni és kitöltésüket gyakoroltatni. Az állomány nagy részének gyakorlati tudása „szájhagyományra” épül: „*így szoktuk csinálni, nálunk így csinálják már ezer éve*”, nem veszik figyelembe a szabályzókat. Az adott szinten a logisztikai vezetőnek nagyobb figyelmet kellene erre a területre összpontosítani.

A Légierő egység(alegység)szintű logisztikai támogatása különböző időszakokban: A hallgatók egy része ellátó tiszthelyettesi múlttal rendelkezett, ezért az ő számukra nem volt újdonság az általános logisztikai tantárgyak. Gondot jelentett a Magyar Honvédség logisztikai struktúrájának ismertetése, mivel ez a haderónemen belül sem mutat egységes képet. A NATO TACEVAL³ és annak logisztikai feladatai mindenkit nagyon érdekelt, mert nem hallottak róla. A készenlét fenntartásának és fokozásának témaköreire fordított idő sok volt és mivel ez alakulatonként más és más gyakorlati logisztikai támogatási feladatokat vet fel, nehéz volt róla általánosan beszélni. Mivel ezeket a témaköröket egységszínhez kötve kell oktatni, több hallgatót nem érdekelt.

A csoport szeretett volna egy helyi repülésen részt venni, de a kérés már későn érkezett.

4. számú kép: a vizsgára felsorakozva

Tanszéki oktatói vélemények: célszerű lenne szétszedni az azonos felkészültségű és azonos, vagy várhatóan azonos beosztásba kerülőket – ezzel nem kellene egyes embereket először szintre hozni és csak utána megkezdeni az oktatást, minden logisztikai tanfolyam szintjén erősíteni kell a TACEVAL és a Force Protection oktatását és a hozzájuk kapcsolódó logisztikai szakfeladatokat. A csapatszintű felkészítési rendszerbe be kell tervezni az adott logisztikai területre vonatkozó szabályzókat és azokat amelyekhez azok kapcsolódnak. Pozitív dolog volt, hogy sikerült olyan légkört teremteni –nemcsak a tanszéki oktatóknak, hanem a külső oktatóknak is – hogy képesek voltak a valóságot látni és összehasonlítani tudtak tenni az oktatott követelmények és a valóság között. Mivel a tiszthelyettesek továbbképzése és átképzése kikerült a ZMNE rendszeréből, ezért a tiszthelyettes képző iskola célszerű, ha felhasználja ezeket a tapasztalatokat a következő oktatásban és megfelelő szintű és tudású oktatókat biztosít a tanfolyamok számára.

¹ A NATO Szabványosítási Egyezmény.

² Az Erők Megóvása (Védelme.)

³ Az egységek harcászati értékelése

FELHASZNÁLT IRODALOM

- (1). 945/531: TANTÁRGYPROGRAM A LÉGIERŐ LOGISZTIKAI TISZTHELYETTESI TANFOLYAM RÉSZÉRE-2004-ZMNE-RMI
- (2) 456/211: KÖVETELMÉNYEK A LÉGIERŐ LOGISZTIKAI MŰVELTI TANFOLYAMMAL SZEMBEN- MH LEP-2004
- (3) A „CUBIC” MUNKACSOPORT SZOLNOKI ANYAGA -2000-SZOLNOK